

[Stinus.]

kernevåben og andre masseødelæggelsesvåben, altså ikke alle våbenkategorier, og at traktaten kun gælder havbunden uden for 12 sømiles grænsen.

Som ministeren også har gjort opmærksom på, er traktaten blevet til som et kompromis mellem amerikanske og russiske synspunkter, og vi må da i øvrigt se i øjnene, at uden dette kompromis havde der ikke foreligget nogen traktat overhovedet.

Selv om traktatens kontrolbestemmelser er blevet udbygget i forhold til det oprindelige amerikansk-russiske udkast, må vi også beklage, at det ikke lykkedes at få medtaget en bestemmelse, der åbnede mulighed for at påkalde assistance fra FNs generalsekretær, når tvivlsspørgsmål om forbuddets overholdelse opstår. En sådan bestemmelse var ønsket af mange af FNs medlemslande, men kunne ikke gennemføres på grund af modstand fra Sovjetunionen, som også må bære ansvaret for bestemmelsen om 12 sømiles grænsen, mens USA er ansvarlig for, at forbuddet alene gælder masseødelæggelsesvåben.

I nedrustningsdebatten på FNs 25. generalforsamling fremhævede både Sovjetunionen og USA de ændringer, traktaten havde undergået under forhandlingerne i Genève som følge af kritik og forslag til forbedringer fra mange lande. USAs repræsentant udtalte, at aftalens tilblivelseshistorie var et enestående eksempel på, hvorledes et vigtigt multilateralt instrument kunne udvikles med deltagelse af mange lande, og jeg kan tilføje: også et enestående eksempel på, at man i nedrustningsspørgsmål til dato kun har kunnet nå akkurat så langt, som de to supermagter har været interesseret i.

Jeg skal fremhæve, som Danmark har gjort det i FNs generalforsamling, at denne aftale ikke må ses som et endeligt mål i sig selv, men alene som et skridt på vejen mod en definitiv sikring af havbunden og dens undergrund alene til fredelige formål og, som det hedder i selve traktaten, at den udgør et skridt mod en traktat om almindelig og fuldstændig nedrustning.

Da vi den 24. oktober 1968 her i folketinget drøftede spørgsmålet om dansk ratifikation af ikke-spredningsaftalen, gav jeg udtryk for tilfredshed med denne aftales artikel VI, hvori alle deltagere i traktaten for-

pligter sig til i god tro at fortsætte forhandlingerne om en snarlig standsning af kernevåbenkapløbet og om kernevåbenedrustning. Også den foreliggende traktat har en sådan løfteparagraf. I traktatens artikel V forpligter de deltagende stater sig til i god tro at fortsætte forhandlinger om yderligere skridt på nedrustningsområdet for at undgå et våbenkapløb på havbunden og i dens undergrund. Det er naturligvis en udmærket paragraf, og det er da også en af de paragraffer, som det lykkedes de små lande at få med i traktaten.

Men sporene skræmmer. Da daværende udenrigsminister Per Hækkerup den 12. november 1963 i folketinget fremsatte forslag om dansk ratifikation af den delvise prøvestøpaftale, kunne han med en vis optimisme give udtryk for håb om, at traktaten ville kunne blive indledningen til yderligere afspænding og nedrustningsforanstaltninger, herunder en udvidelse af traktaten til også at omfatte underjordiske forsøg. Yderligere nedrustningsaftaler har vel set dagens lys i løbet af de 8 år, der er forløbet siden da. Vi har fået en traktat mod anbringelse af masseødelæggelsesvåben i det ydre rum, aftale om at gøre Antarktis og Latinamerika til atomfri zoner, og vi har fået ikke-spredningsaftalen. Men vi har ikke fået et fuldstændigt prøvestop, der også forbyder de underjordiske kernevåbenforsøg. De områder, hvor kernevåben kan anbringes eller forsøg udføres, begrænses, men kernevåbenoprustningen fortsætter, oven i købet i et accelererende tempo. Det er at håbe, at traktaten om forbud mod masseødelæggelsesvåben på havbunden ikke bliver en ny sovepude, eller endnu værre: at stormagterne og andre ikke fortolker havbundstraktatens begrænsninger som en legalisering af og opmuntring til anbringelse af masseødelæggelsesvåben inden for 12 miles grænsen og andre våbenkategorier både inden for og uden for denne ud fra princippet: hvad der ikke er udtrykkelig forbudt, er tilladt.

Med det russiske omsving i den hidtidige holdning til spørgsmålet om forbud mod biologiske og kemiske våben, hvorefter Sovjetunionen nu går ind for, at man gennemfører et forbud mod de biologiske våben og lader spørgsmålet om de kemiske våben stå til senere drøftelser, er det nu de biologiske